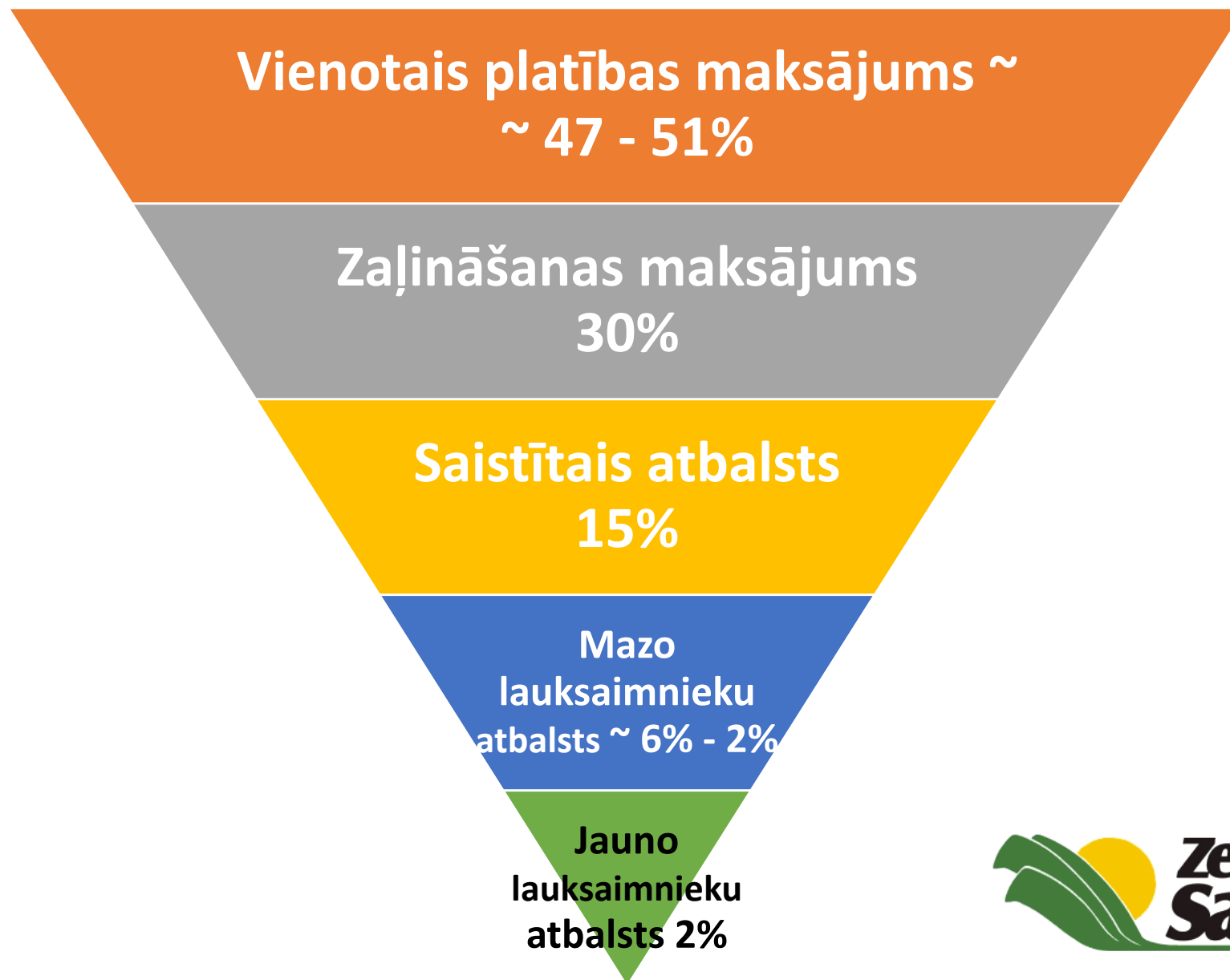

TIEŠMAKSĀJUMI, ZAĻINĀŠANA, VALSTS
ATBALSTS LAUKSAIMNIEKIEM

Mārtiņš Trons
Biedrība «Zemnieku saeima»
Lauksaimniecības politikas eksperts

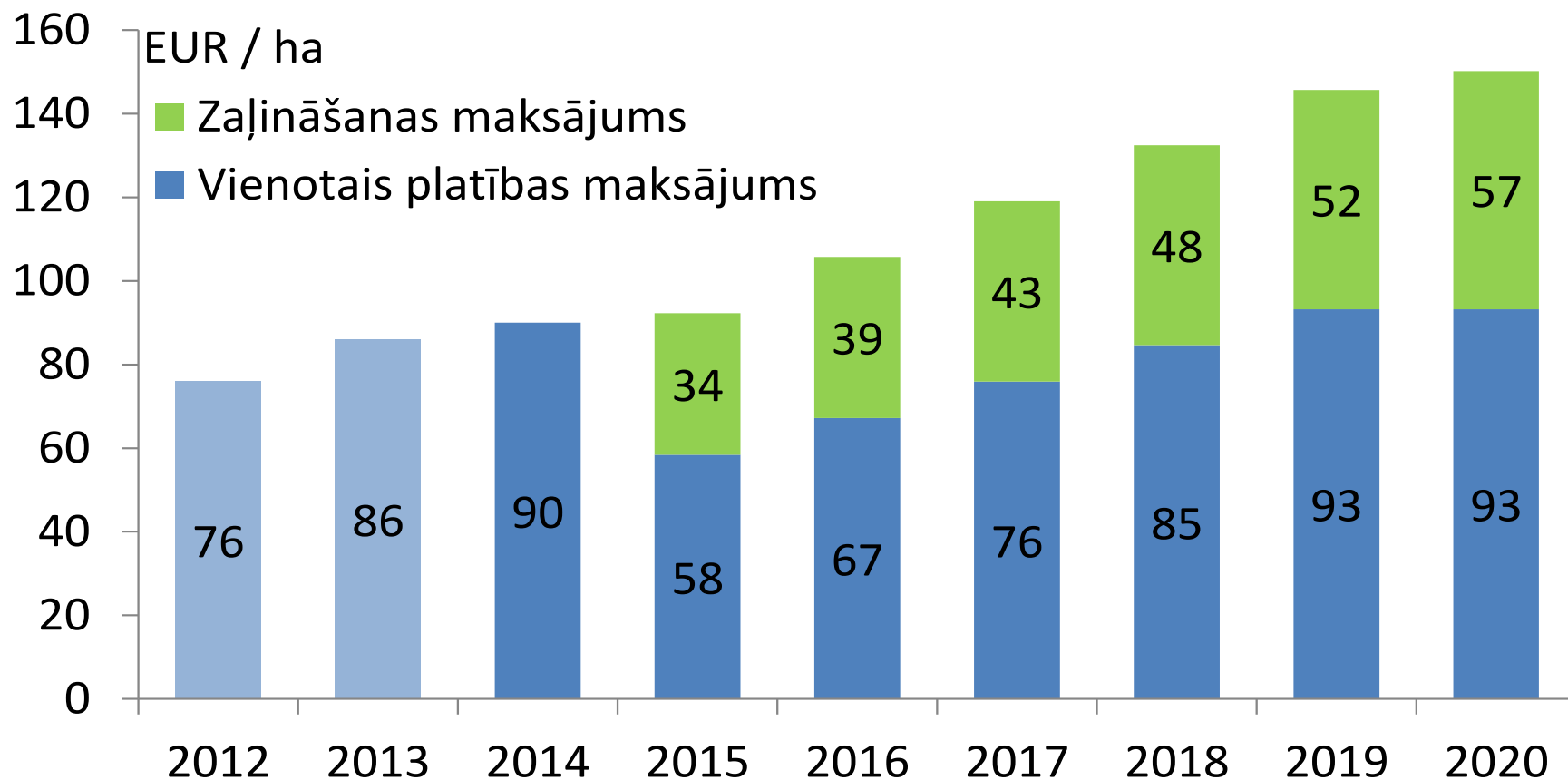
Tiešo maksājumu struktūra sākot ar 2015.gadu

KAS IR ZAĻINĀŠANA?

No nākamā gada **30 % no saimniecības tiešo maksājumu apjoma** būs atkarīgi, vai izpildīsiet **zaļināšanas prasības**.

Latvijā zaļošanas prasības nāksies ieviest 13 % lauksaimnieku, kas saimnieko uz aptuveni 60 % Latvijas lauksaimniecības zemes.

Zaļināšanas prasības pilnībā vai daļēji nav jāievieš:

- 1) bioloģiskajiem lauksaimniekiem;
- 2) kultūraugu dažādošana nav jāievieš saimniecībām, kurās vairāk kā 75 % no aramzemes ir zālāji un pārējā aramzeme nav vairāk kā 30 ha;
- 3) kultūraugu dažādošana nav jāievieš saimniecībām, kuras apsaimnieko mazāk kā 10 ha aramzemes;
- 4) ekoloģiskas nozīmes platības nav jāievieš saimniecībās kurās aramzeme mazāk kā 15 ha;
- 5) ekoloģiskās nozīmes platības nav jāievieš 108 pašvaldībās, kur mežs vairāk kā 50%.

KAS BŪS JĀIEVĒRO, LAI SAŅEMTU ZAĻINĀŠANAS MAKSĀJUMU?

- **kultūraugu dažādošana :**
  - 2 kultūraugi, ja aramzeme saimniecībā no 10 – 30 ha;
    - galvenā kultūra nedrīkst aizņemt vairāk par 75%
  - 3 kultūraugi, ja aramzeme saimniecībā virs 30 ha;
    - 2 galvenās kultūras nedrīkst aizņemt vairāk par 95%.
    - galvenā kultūra nedrīkst aizņemt vairāk par 75%.
- **ekoloģiski nozīmīgas platības izveidošana / uzturēšana lauksaimniecības zemē (5 % no aramzemes), ja aramzeme pārsniedz 15 ha (izņemot, ja saimniecība atrodas pagastā, kur vairāk kā 50% ir meži).**

SVARĪGI

- ZAĻINĀŠANAS IESPĒJAS: papuves, buferjoslas, laukmalas, slāpekli fiksējošās kultūras, dīķi, koku grupas.
- Ja apsaimniekojamā platība nav liela, 5% var izdosies nodrošināt ar apsaimniekošanā esošo ainavu elementu (dīķi, koku, krūmu puduri) un buferjoslu palīdzību

Lauku atbalsta dienests izveidojis zaļināšanas kalkulatoru

https://eps.lad.gov.lv/greenery_calculator

Saimniecībā audzējamie kultūraugi

Kultūraugi	Platība (ha)	Pagasts ar atbilstošu voļņu	Kultūraugu atbilstība					ENP aprēķins				
			Aramzeme	Sīpēki pie-sastolīti kultūraugi	Aramzeme sīpē zāģi	Pāksaugi	Starpkultūras	ENP ²	Koef. ³	Kultūraugam aprēķinātā ENP (ha)	ENP ainavu elementu izvēle	Laukam aprēķinātā ENP kopplatība (ha)
112 - Ziemas	58		Jā	Nē	Nē	Nē	Nē	Nē	-	0,00	0,57	0,57
212 - Ziemas	17		Jā	Nē	Nē	Nē	Nē	Nē	-	0,00		0,00
720 - Aramze	8		Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Nē	-	0,00		0,00
131 - Vasara	10		Jā	Nē	Nē	Nē	Nē	Nē	-	0,00		0,00
Kopā:	93,00		93,00	0,00	8,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00		0,00

ENP ainavu elements	Ainavu elementa ENP koeficients	Platība/Garums	Mērvienība	Ainavu elementam aprēķinātā kopplatība (ha)
E01 - Koki grupās, koku krūmu puduri	1,5	0	m2	0,00
E02 - Laukmalas	9	500	m	0,45
E03 - Dīļi	1,5	170	m2	
E04 - Buferjoslas	9	100	m	
E05 - Alejas, dzīvoķī, dzīvokņi	1		m2	
Kopā:				

1. Kultūraugu dažādošana - Prasība ir izpildīta

Prasība	Atbilstība	Statuss
Kultūraugu skaits aramzemes platībā: 4	Kopējā aramzemes platība (A): 93,00 ha	Prasība ir izpildīta
Galvenais kultūraugs (B): 58,00 ha (Ziemas kvieši)	Divi galvenie kultūraugi kopā (C): 75,00 ha (Ziemas kvieši, Ziemas rapši)	
Galvenā kultūrauga proporcija aramzemes platībā: $B/A * 100 \Rightarrow 58,00/93,00 * 100 = 62,37\%$	Divu galveno kultūraugu proporcija aramzemes platībā: $C/A * 100 \Rightarrow 75,00/93,00 * 100 = 80,65\%$	
Ja saimniecības aramzemes platība ir vairāk par 30ha, tad aramzemes platībā jāaudzē vismaz 3 kultūraugi, no kuriem galvenais kultūraugs nav vairāk par 75%, bet 2 galvenie kultūraugi kopā nav vairāk par 95%.		

2. Atbilstība ENP prasībām - Prasība nav izpildīta

Prasība	Atbilstība	Statuss
Kopējā aramzemes platība (A): 93,00 ha	Nepieciešamā ENP: 5% no A $\Rightarrow$ 5% no 93,00 = 4,65 ha	Prasība nav izpildīta Minimālā prasība: 5,0% (4,65ha) Esotā ENP platība: 0,61% (0,57ha) Līdzī, mainiet kultūraugu proporciju saimniecībā vai pievienojiet papildu ainavu elementus! Papildu nepieciešamā ENP platība: 4,08ha
Aprēķinātā ENP: 0,57 ha	no papaves: $0,00 * 1 = 0,00$ ha	
no sīpēki piesaistošajiem kultūraugiem: $0,00 * 0,70 = 0,00$ ha	no starpkultūrām: $0,00 * 0,30 = 0,00$ ha	
no ainavu elementiem: 0,57 = 0,57 ha *	* skatīt kolonnā "ENP ainavu elementu izvēle"	

Papuve 1ha = 1ha

- Ražošana nenotiek, neaudzē kultūraugus;
- Pašiesējušos augus, zaļmēslojuma augus iestrādā augsnē;
- Veic nezāļu apkarošanu **arī mehāniski**;
- zālāji, kur tikai lietoti glifosātus saturoši herbicīdi (raundaps), nav papuve;
- 1ha papuves dos 1 ha ENP platību
- **Var saņemt VPM**

Buferjoslas 1ha = 4,5ha

- Vismaz 2 m platas gar ŪSIK ūdensobjektiem (upes, bagarētā upes, ezeri u.c. Valsts nozīmes ūdens objekti)
- uz aramzemes vai blakus tai;
- atšķirama no blakus esošās l/s zemes;
- var ietvert piekrastes veģetāciju;
- neizmanto ražošanai, izņemot pļaušanu un ganīšanu;
- 1 ha buferjoslas platības var dot max 4,5 ha ENP platību;
- **Var saņemt VPM, ja labā lauksaimniecības stāvoklī**

Laukmalas
1ha = 4,5ha

- Vismaz 1 m plata josla un nepārsniedz 20 m;
- Netiek izmantota ražošanai;
- **Zālājs nopļaujams ne vēlāk kā vienlaicīgi ar lauka kultūraugu;**
- **Nopļaujama ne vēlāk kā vienlaikus ar kultūrauga novākšanu;**
- 1 ha buferjoslas platības var dot max 4,5 ha ENP platību;
- **Var saņemt VPM**

Slāpekli
piesaistoši
kultūraugi
1ha=0,7ha

- **Tīrsējā** sēts sarkanais āboliņš, baltais āboliņš, bastarda āboliņš, baltais amoliņš, lucerna (Alfalfa), austrumu galega, vīķi, ragainie vanagnadziņi, sējas esparsete, lauka pupas, zirņi;
- Audzē platībās, kur nenotiek slāpekļa izskalošanās – vismaz 2 m attālumā no ūdensobjekta, ja attiecīgo joslu neizmanto ražošanai.
- 1ha slāpekli piesaistošo kultūru dos **0,7** ha ENP;
- **Var saņemt VPM + proteīnaugu atbalstu**

**Dižkoki,
dižakmeņi,
alejas**
1ha = 1ha

- Aizsargājami saskaņā ar vides likumdošanu;
- 1ha aizsargājamo elementu dos 1 ha ENP platību
- **Ja aramzemē – var saņemt VPM**

**Koki grupās,
koku, krūmu
grupas**
1ha = 1.5ha

- Grupā augoši koki, kuru lapotnes pārsedzas, un koku, krūmu puduri — abos gadījumos ne mazāk kā 0,01 ha un ne vairāk kā 0,3 ha platībā;
- 1ha koku, krūmu grupu dos 1,5 ha ENP platību;

Dīķi
1ha = 1.5ha

- Ne lielāki par 0,1 ha.
- Tilpnes no betona vai plastmasas neuzskata par ENP;
- Krasta veģetācijas josla, kas nav platāka par 10 metriem, ir ietverta dīķa izmēros;
- 1ha dīķu dos 1,5 ha ENP platību;

Starpkultūras
1ha = 0.3 ha

- Starpkultūra - labības pasējā iesēts zālājs vai āboliņš;
- Starpkultūru sēšanas periodu – 1.jūlijs
- 1 ha starpkultūras dotu 0,3 ha ENP platību.

- **Par platību var saņemt VPM**

PAPILDUS ENP PLATĪBAS NO 2016.GADA

- Grāvji**
- Grāvji, ne platāki par 6 metriem (**iespējams 10m?**);
- 1ha = 2 ha**
- 1ha grāvju dotu 2 ha ENP platību;

- Aramzemes**
- Joslās atļauts ražot;
- joslas gar**
- Minimālais platums 1 m un maksimālais 10 m;
- meža malām**
- 1 ha joslas dotu 0,3 ha ENP platību;
- 1ha = 0.3 ha**
- **Varēs saņemt VPM**

Saimniecība «Kaigari»

Ha	Kultūra	Ha	Kultūra
356	Ziemās kvieši	317	Ziemas kvieši
150	Ziemas rapsis	150	Ziemas rapsis
30	Vasaras kvieši	30	Vasaras kvieši
1,31	Zālāji	1,31	Zālāji
		39	Zirņi vai pupas

Maksājums gados jaunaļiem lauksaimniekiem

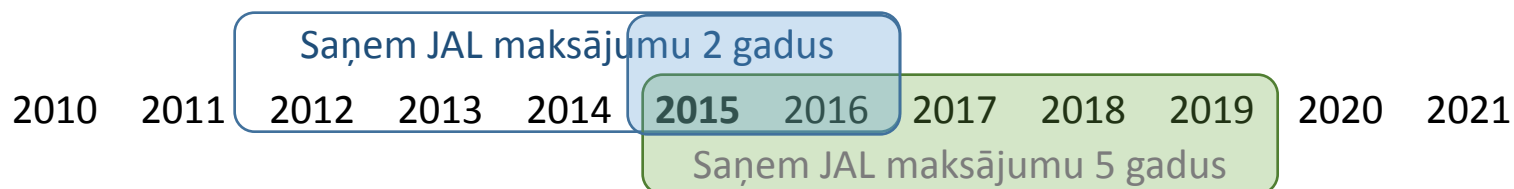
- Maksājumu piešķir - **5 gados kopš saimniecības izveidošanās**

NOSACĪJUMI:

- Pretendentam jābūt tiesīgam saņemt VPM
- Gadā, kad iesniedz vienoto iesniegumu, nav vecāks par 40 g.
- Pirmo reizi izveido saimniecību vai izveidoja to 5 gadu laikā pirms pirmās iesnieguma iesniegšanas VPM

IZVEIDOT SAIMNIECĪBU NOZĪMĒ:

- Iesniegt iesniegumu valsts vai ES atbalsta saņemšanai
- Reģistrēt īpašumā esošus lauksaimniecības dzīvniekus
- Iegūt zemi valdījumā un saglabāta savā rīcībā vismaz 1 gadu
- Deklarēt lauksaimniecības ieņēmumus

Maksājums gados jaunajiem lauksaimniekiem (2)

MAKSĀJUMA APJOMS:

- Maksājumu piešķirs par pirmajiem 90 ha
- Maksājuma likme – indikatīvi 44 EUR/VPM ha

ATBALSTU VAR SAŅEMT ARĪ JURIDISKA PERSONA, JA:

- **Viena fiziska persona** reāli un ilgstoši kontrolē juridiskas personas lēmumus un **tai pieder vismaz 51% kapitāldaļu**
- **Vairākas fiziskas personas** reāli un ilgstoši kontrolē juridiskās personas lēmumus, un ja **kopā pieder vismaz 51% kapitāldaļu un katrai atsevišķi vismaz 20%**

Saistītais atbalsts 2015 – 2020

13% + 2%

	2015	2016	2017	2018	2019
Atbalsta apjoms (milj. €)	27	31	35	38	42

8,8%

**Lopkopības
sektors**

1. Slaucamās govīs
2. Slaucamās kazas
3. Liellopi (gaļa)
4. Aitas (gaļa)

4,2%

**Augkopības
sektors**

5. Cietes kartupeļi
6. Sertificēti sēklas kartupeļi
7. Sertificētas lopbarības sēklas
8. Sertificētas graudaugu, kaņepju, linu sēklas izmantošana
9. Vasaras rapsis
10. Dārzeni
11. Augļi un ogas

2%

Proteīnaugi

Mazo lauksaimnieku atbalsta shēma

- Fiksēts maksājums - 500 EUR/gadā uz saimniecību
- Aizstāj visus pārējos tiešo maksājumu atbalstus
- Pievienošanās shēmā - tikai 1 reizi – iesniedz vienoto iesniegumu līdz 2015.gada 9. jūnijam
- Izstāšanās no shēmas – jebkurā gadā - atzīmē vienotajā iesniegumā

NOSACĪJUMI:

- Jāsaglabā rīcībā to ha skaits, kas bija pievienojoties shēmai
- **Nedrīkst radīt mākslīgus apstākļus, lai gūtu priekšrocības no shēmas (sadalīt saimniecību u.c.)**

ATVIEGLOJUMI:

- Atbrīvoti no zaļināšanas prasībām un savstarpējās atbilstības kontrolēm un samazinājumiem;

	2015	2016	2017	2018	2019
Saimniecību sk. (tūkst.)	21	18	15	13	12
Ha skaits (tūkst.)	65	51	40	31	26
Maksājums (milj. EUR)	10	9	7	6	6
TM summa %	6%	4%	3%	3%	2%

PALDIES PAR UZMANĪBU!
Priecāšos par jautājumiem!

